

ARKIVYSKUPAS JUOZAPAS JONAS SKVIRECKAS
(1873-1959)

Nedaug yra žmoni , kuriuos Dievas taip gausiai apdovanoja savo malon mis, kiek yra apdovanoj s J. E. arkiv. J. J. Skvireck . Iš šiaudin s Lietuvos kaimo pastog s Apvaizda j išved nelygstamas gyvenimo aukštybes. Mokslininkas. Šv. Rašto vert jas. Aukštasis hierarkas — vyskupas, arkivyskupas ir metropolitas, Romos grafas.

Studijos. — Juozapas Jonas Skvireckas gim 1873 m. rugs jo 18 d. Rimk n kaime, Pump n parapijoje. Pirmgimis s nus Vincento ir Elzbietos (Krasauskait s) Skvireck . T vai buvo mažžemiai kininkai. Pradžioje jie gyveno Rimk n kaime, o v liau persik l Girs d kaim , Krin ino parapijoje, iš kur buvo kilusi Krasauskait -Skvireckien . Be Juozapo Skvireckai susilauk dar devyni vaik : penki s n ir keturi dukter . Gyveno gana vargingai.

Juozukas iš mažens rod dideli gabum mokslui. T vas, neži rint vis sunkum , ryžosi patenkinti savo pirmgimio s naus troškim siekti mokslo. Lietuviškai skaityti ir rašyti jis išmoko namuose iš slaptai laikom maldaknygi ir laikraš i . Mokyti s jam pad jo teta Marijona Skvireckait . Ji išmok j katekizmo ir pareng pirmajai šv. Komunijai, kuri pri m Pasvalio bažny ioje 1883-1884 m. laikotarpyje. 1884 m. t vas Juozuk išvež Smilgius, apgyvendino pas rus mokytoj , kuriam padedant, ypa rus kalbos mokyti s, jis užbaig pradžios mokykl . Išlaik s pradžios mokyklos egzaminus Biržuose 1885 m., jis tais paiais metais stojo naujai atidaryt realin gimnazij Panev žyje. Tik nepaprastas mokslo troškimas ir dideli gabumai galino jaunuol J. Skvireck t sti ir, dargi su pagyrimu, užbaigti gimnazijos moksl . T vai, prie geriausi nor , negal jo jam tiek pad ti, kiek buvo b tinai reikalinga, kad tur t reikiamas mokslui t sti s lygas. Reik jo mokyti s ir tuo pa iu laiku r pintis užsidirbti pragyvenimui reikaling l š . Jo gabumai leido jam dal laiko nuo savo mokslo nutraukti, kad gal t kitiems duoti pamokas, ir taip kiek uždirbti. Nors ir daug varg s, jis pagaliau X892 m. gauna rankas gimnazijos baigimo pažym jim . Kas toliau?

— Seminarija. Kunigyst . 1892 m. rudeni jis stojo Žemai i kunig seminarij Kaune.

Seminarijoje klierikui Juozapui pradžioje reik jo stipriai pasitempti ypa kalb mokymesi. Buvo baig s realin gimnazij , tod l teko daug dirbti prie klasini kalb mokymosi. Be to, reik jo dar išmokti lenk kalb , kuri seminarijoje tuo metu buvo oficiali kalbamoji kalba. Dideli gabumai, kuriais Dievas Juozap buvo apdovanoj s, leido jam be dideli sunkum užpildyti visas iš gimnazijos atsineštas mokslinio pasirengimo spragas. Taip kad ilgainiui jis seminarijoje surasdavo laisvo laiko, kur uoliai sunaudodavo organizacinei veiklai ir pašalin ms, papildomoms studijoms. Jis mielai prisi m bibliotekininko pareigas. sijung Lietuvi B religio veikim . Gilino lietuvi kalbos mok jim . Raš straipsnius lietuviškus laikraš ius.

Baig s ketvirt seminarijos kurs , klierikas J. Skvireckas, išsiskyr s iš kit savo gabumais, seminarijos vadovyb s buvo parinktas ir vyskupo Me islovo Paliulionio pasiustas Petrapilio dvasin akademij , kad tenai t st aukšt sias teologijos studijas. Po trij met studij — 1899 m. pavasar jis išlaik egzaminus ir gavo teologijos kandidato laipsn . Po to gr žo Kaunan, kur vysk. G. Cirtautas jam suteik kunigyst s šventimus (1899.VI.24). Praleid s atostogas Kaune, kun. J. Skvireckas dar metams išvyko Petrapil , kur 1900 m. pavasar , išlaik s egzaminus ir paraš s dizertacin darb *Comparationes inter elo uentiam ethnicorum et christianorum*, gavo teologijos magistro laipsn . Iš Petrapilio jis išvyko Palestin , kur aplank s šv. vietas, gr žo pagaliau Lietuv , kad stot darb vyskupo dispozicijoje.

Veikla kunig seminarijoje. — Sugr žus iš užsienio jaun , išsimokslinus kun. J. Skvireck vysk. M. Paliulionis paskyr Ukmerg vikaru ir miesto mokyklos kapelionu. Tai buvo tik savos r šies bandymas, tik pereinamasis jo karjeros tarpsnis. Vos keliems m nesiams praslinkus, t.y. 1900 m. lapkri io 18 d., vysk. M. Paliulionis jam praneš , jog yra nusistat s j skirti seminarijon profesorium. Profesoriaus karjer jis prad jo 1901 m. sausio 1 d., perimdamas iš kun A. Dambrausko-Jakšto Šv. Rašto katedr . Be to, pradžioje jis dar d st lotyn kalb ir katekizm .

Gabumai ir didel meil mokslo darbui leido kun. J. Skvireckui šalia paskait užsiimti moksline k ryba ir atlikti eil kit jam pavest darb bei pareig . Mokslin jo k ryba siejosi su Šv. Raštu, ypa su Šv. Knyg vertimu lietuvi kalb .

1909 m. jis buvo paskirtas seminarijos prefektu. 1911 m. vysk. G. Cirtautas, vertindamas jo darb ir pasiektus nuopelnus, suteik

jam garb s kanauninko titul . 1912 met pabaigoje, vyskupo pave-dimu, jis m si organizuoti katalikiško dvisavaitinio laikraš io lei-dim . 1913 m. pradžioje pasirod pirmasis *Bažnytin s Apžvalgos* nu-meris. Laikraštis, sumaniai kan. J. Skvirecko redaguojamas, jo iki pirmojo pasaulinio karo pradžios, kurio pas koje spaudos darbas tur jo b ti nutrauktas.

1913 m. kan. J. Skvireckas buvo pakviestas dirbti dar ir vysku-pijos kurijoje. Šiuo jis prad jo nauj savo gyvenimo etap . Šios naujos pareigos administraciniame darbe buvo pradžia jo kopimo aukštyn iki vyskupo, arkivyskupo ir metropolito sosto.

1914 m. geguž s 28 d. naujasis Žemai i vyskupas Pranciškus Karevi ius kan. J. Skvireck pak l j kapitulos prelatus. Karo pra-džioje, rus karinei valdžiai reikalaujant, kad visos staigos apleist Kauno tvirtov , vysk. P. Karevi ius paved prel. J. Skvireckui pasir pinti vyskupijos kurijos perk limu Smolensk . Iš Smolensko jis dar gr žo atgal Lietuv , kad t stu mokymo darb seminarijoje, kuri buvo perkelta iš Kauno Vašk n dvar . Karo veiksmams v l pajud jus, seminarijoje mokslo metai paskubintai buvo baigti, ir 1915 m. ankstyv pavasar prel. J. Skvireckas v l atsid r Smolens-ke, o iš ia su visa kurija persik l T l , kur sulauk karo pabaigos ir pergyveno komunist revoliucij . Pra žus karo audrai ir Lietuvai tapus nepriklausoma, prel. J. Skvireckas tuojuo m si r pintis trem-tini gr žimu t vyn . Po dideli pastang pavyko pagaliau suorga-nizuoti grup gr žtan i Lietuv . Sunki ir ilga buvo kelion . Bet kiek buvo džiaugsmo, kai 1918 m. rugs jo m nes pagaliau buvo pasiekta Lietuvos siena, Vilnius ir Kaunas. Kaune Prelatas tuojuo sijung darb seminarijoje ir kurijoje. 1919 m. kovo 10 d. pop. Benediktas XV prel. J. Skvireck paskyr tit. Ceramo vyskupu ir Žemai i vyskupo pagelbininku. Naujasis vyskupas buvo conse-kruotas Kauno katedroje liepos 13 d. Konsekracijos apeigas atliko Sein vyskupas A. Karosas drauge su Vilniaus vysk. J. Matulevi ium-Matulai iu ir Žemai i vysk. P. Karevi ium.

Ganytojas t vyn je ir tremtyje. — Ganytojavimo pareigos, nors ir trukd , bet visiškai neatitrauk J. Skvirecko nuo akademinio darbo. Susiorganizavus Vytauto Didžiojo universitetui Kaune, prie jo buvo norima tur ti ir Teologijos-Filosofijos fakultet . Šiuo reikalu vysk. J. Skvireckas daug r pinosi. Jis 1922 m. pasiek net Rom , kad išgaut šitam fakultetui Šv. Sosto pripažinim bei popiežiškas teises. Jis daug prisid jo taip pat prie Lietuvi Katalik Mokslo Akademijos steigimo (1922.X.22) ir jai vadovavimo. 1922 m. lap-kri io 11 d. Ekscelencija buvo išrinktas Teologijos-Filosofijos fakul-teto ordinariniu profesoriumi.

Vysk. J. Skvireckas daug prisidėjo prie parengimo planų, siekiant pertvarkyti Lietuvos bažnytinę administraciją. Prie šių planų jis dirbo nuo 1923 iki 1925 m., nuolat tardamasis su apaštališku viziatoriumi arkiv. J. Matulevičium, vysk. A. Karosu ir vysk. P. Karevičium. Parengtas projektas buvo pristatytas Šv. Sostui, ir pagal jį pop. Pijus XI bule *Lituanorum Gente* 1926 m. balandžio 24 d. paskelbė Lietuvos Bažnytinės Provincijos steigimą. Provincija buvo padalinta keturias sufraganines vyskupijas ir vieną arkivyskupiją su metropolito sostu Kaune. Naujai steigtos Lietuvos bažnytinės provincijos vyriausiu hierarku — Kauno arkivyskupu ir metropolitu buvo paskirtas ne kas kitas kaip tik vysk. J. Skvireckas.

Nuo 1926 iki 1944 m. arkiv. J. Skvireckas — jo atsakingas Ganytojo pareigas, vadovaudamas Kauno arkivyskupijai ir pirmininkaudamas Lietuvos episkopatui. Daug sunkumų jis sutiko ir turėjo jį nugalėti šiame ganytojavimo kelyje.

Buvo nemaža sunkumų santykiuose su Šv. Sostu, tiek dėl Lietuvos vyriausybės užimtos linijos Bažnyčios atžvilgiu, tiek dėl kilusių nesutarimų pačios vyskupijos tarpe. Šie pastarieji nesutarimai lietuviški santykius su vyriausybe, katalikišką akciją, seminarijas ir kitą. Arkivyskupas privalėjo turėti daug kantrybės, kad išlygint nesusipratimus ir pakeltų skaudinimus, kurių netrūko.

Dar daugiau sunkumų episkopatui ir Arkivyskupui asmeniškai sudarė tautininkų vyriausybės užimta nedrauginga pozicija Bažnyčios atžvilgiu. Teko derintis, laviruoti, protestuoti. Teko patirti apsišvilimą, priešingo nusistatymo, kritikos.

Nauji, dar didesni sunkumai atnešė bolševikų invazija 1940 m. ir jos sekusi vokiečių okupacija nuo 1941 iki 1944 m. Bet šiame laikotarpyje Ekscelencijai talkino jau jo jaunas pagalbininkas vysk. V. Brizgys, kurį jis pats buvo pakonsekrovęs vyskupu Kauno bazilikoje 1940 m. pavasarį.

Nežiūrėjęs vis didžiulių ir mažesnių, privataus ir viešo pobūdžio, diecezinių ir tarpdiecezinių ganytojavimo darbų sutiktų sunkumų, turėjęs turtą, atliktų žygių, Ekscelencija vistiek dar didelį dalį savo laiko skyrė moksliniam darbui. Jis toliau tęsė, kol galutinai 1935 m. užbaigė Šv. Rašto vertimą. Jis tęsė toliau taip pat ir profesoriaus darbą, vadovaudamas Naujojo Testamento katedrai iki pat 1938 m., t. y. iki nepasiekęs profesoriams nustatytos amžiaus [ribos — 65 metų].

Karo vykių pasą, koje Ekscelencija 1944 m. vasarą buvo priverstas apšviesti, turėjo, kad antrą kartą savo gyvenime patirtų karo baisumus ir sunkią tremtinio dalį. Tačiau paties rudenį atsivertęs Vienoje, o iš ten 1945 m. ankstyvą pavasarį persikėlęs į Tirolą ir rado prieglobį šv. Vincento seserų vienuolyne Zamse, prie Landeck. Šiame

nuošaliame Tirolio kaimelyje Arkivyskupas vienatv je ir ilgesyje praleido savo žilos senatv s metus.

Tremties nedali Ekscelencija skaudžiai išgyveno, bet j prasmingai išnaudojo. Jis ir tremtyje gyvai reišk si ir ganytojine veikla ir mokslo darbu.

Tuoju tik pasibaigus karui, 1945 m. rudeni, jis lank si Romoje, kad žodžiu painformuot Šv. T v apie Lietuv ir lietuvius tremtinius. Šia proga Ekscelencija padar pirmuosius žygius šv. Kazimiero kolegijos steigimui Romoje. Tais paiais metais jis drauge su kitais dviem tremtiniais vyskupais V. Brizgiu ir V. Padolskiu kreip si laišku viso pasaulio vyskupus, atkreipdamas dmes Lietuvos tragedij ir prašydamas lietuvi tautai josios kovoje prieš bolševikin paverg j moralin s ir medžiagin s paramos. Lietuvi tremtini dvasiniai reikalai jam buvo labai arti širdies. Pakartotinais ganytojiniais laiškais jis juos mok , guod ir stiprino. Ypating atyd jis kreip jaunim . Sek lietuvi katalikiško jaunimo veikl ir j laimino. Žinodamas kiek modernišką gyvenimą jaunimui teikia pavoj , jis r pinosi, kad lietuvišką jaunimą b t daugiau gaivina mas dievišk maloni , tur t didesn dangaus užtarim . Šiuo tikslu jis kreip si Šv. T v Pij XII, prašydamas, kad Kristaus Vietininkas pavest Lietuvos jaunim ypatingai šv. Kazimiero globai. Šis Arkivyskupo prašymas buvo išklaustas. Šv. T vas šv. Kazimier paskyr ypatingu Lietuvos jaunimo glob ju (1948.VI.il).

1951 m. Ekscelencija v l lank si Romoje. Š kart jis apsistojo jau savoje lietuviškoje kolegijoje, kurios steigimu tiek daug buvo r pin sis. Jis tikrai džiaug si šia staiga. Dom josi jos veikla. Dav patarim bei nurodym jos vadovybei. Šio lankymosi proga Ekscelencija drauge su kitais tremtyje esan iais lietuviais vyskupais — P. B i , V. Brizgiu ir V. Padolskiu — kolegijos koply ioje geguž s 13 d. paaukojo Lietuv ir lietuvius Nekal iausiai Marijos Širdžiai. Lankydamasis pas popieži Ekscelencija ir š kart išsamiai painformavo Kristaus Vietinink apie tragišk Lietuvos pad t bolševik vergijoje, prašydamas paramos, užtarimo ir palaiminimo. Šv. T vas užtikrino Lietuvos Metropolit , jog ken ianti Lietuva yra arti jo širdies, jog jis už j meldžiasi ir j laimina. Atsisveikindamas Jo Šventenyb Pijus XII apkabino Ekscelencij ir pasak : « J s asmenyje aš apkabinu Mums taip brangi Lietuv ». Šis Arkivyskupo lankymasis Romoje buvo paskutinis. Senatv jam jau neleido daugiau pasiekti Amžin j Miest . Vienok, kiek j gos leido, jis ir toliau nenustojo dar r pin sis Lietuvos ir lietuvi katalik reikalais.

Tremtis Ekscelencijai buvo skaudi, bet mums visiems lietuviams tremtiniam buvo nors iš dalies palaiminga, nes tur jome su savim vyriausi m s Ganytoj , nes sulauk me naujos pataisytos

pla ios lietuviškos Šv. Rašto laidos. B damas Lietuvoje, d l savo tur t gausi pareig , Ekscelencija vargu ar b t gal j s parengti pataisyti nauj Šv. Rašto lietuvišk vertim . Tremtis jam dav šiam darbui tinkamas s lygas. Zamso nuošal je ir seseli vienuolyno tyloje nuo 1946 iki 1956 m. Ganytojas didesn savo laiko dali praleido prie knygos ir prie rašomos mašin l s. Ir ši 10 met intensyvaus darbo rezultatas — naujoji pataisytoji Šv. Rašto laida.

Nuo 1957 m. Ekscelencijos sveikata prad jo šlubuoti. Vis did - janti arterij skleroz pamažu gesino Ganytojo k rybines ir gyvy- bines j gas. Pagaliau jos visai išbl so ir galutinai užgeso. Tai vyko 1959 m. gruodžio 3 d. Iškilmingai palaidotas gruodžio 9 d., daly- vaujant vietiniam vyskupui P. Rusch, iš Romos atvykusiam vysk. V. Padolskiui ir dideliam b riui lietuvi ir vietini kunig . Jo žemiš- kieji palaikai liko ils tis vienuolyno koply ioje specialiai rengtoje kriptoje.

Jo asmuo- — J. E. arkiv. J. Skvireckas, kaip retai kuris kitas, buvo Viešpaties Dievo apdovanotas gausiomis malon mis. Tylus ir užsidas s. Atkaklus ir pla i užsimojim . Stiprios valios ir geros sveikatos. Dideli gabum ir plataus išsilavinimo. Visa tai jam buvo Dievo duota, kad galint j nuveikti tuos didžius darbus, kuriuos Visagalis jam buvo skyr s ganytojavimo ir mokslo srityse.

Iš paprasto Lietuvos kaimo vaiko jis išaugo pasaulinio masto asmenyb . Savo vidine kult ra ir savo išorine laikysena jis kiekvie- nam sudarydavo prakilnios asmenyb s sp d . Romos grafo titulas, kur popiežius Pijus XI jam suteik 1931 m. balandžio 6 d., pilnai atatiko jo kilni laikysen .

Jis m go nuošal ir šalinosi nuo gyvenimo triukšmo. Jo nevi- liojo žem s malonumai. Nors iš kitos pus s jis m go žemišk grož : žav josi gamtos grožyb mis, g r josi meno k riniais. Ta iau, kas jam daugiausia džiaugsmo teik , tai buvo knyga, studijos, jo numy- l tas Šv. Raštas. Kai ši eilu i autorius viena proga išreišk savo steb jim si, kaip Ekscelencija gal jo beveik vis savo gyvenim pa- šv sti Šv. Raštui, atsisakydamas nuo viso kito gyvenime, jis atsak : «Nereikia nei steb tis, nei užuojaut reikšti, nes darbas prie Šv. Rašto man buvo mano tikroji laim ; jis atneš man tiek džiaugsmo ir pasitenkinimo, kiek visa kita neb t gal j duoti».

Ekscelencija buvo l to galvojimo ir atsargi sprendim , bet griežtas padarytus sprendimus vykdyti ir atkaklus savo nusistatyme. Nekart gal b t gal j s išvengti kai kuri nemalonum , jei savo nusistatymo teigime ir savo sprendim vykdyime principin griežtum b t jung s su praktišku lankstumu ir diplomatiniu apdairumu. Eks- celencijai netr ko praktiško sumanumo, bet jam tr ko laiko r pin-

tis praktiškais gyvenimo reikalais. Šiuos reikalus jis pavesdavo savo bendradarbiams. Pats bėdamas pareigos ir principų žmogus, jis tikėjo, kad ir kiti tokie yra. Todėl savo bendradarbiais jis visapusiškai pasitikėjo: jie nekontroliuodavo ir jiems visa patikėdavo. Ši taktika jam laimėjo nemažą laiką ir atmetė rėpesius, bet atnešė ir nemalonumų. Viena, kad pasirenkant bendradarbius nevisada galima pataikyti parinkti pačius geriausius. Antra, kad atsakingose pareigose kiekvienas, nors būtų ir gabiausias ir geriausias, visada yra reikalingas ir patyrimo ir patarimų, kitaip neišvengiamai padarys vieną ar antrą klaidą, o klaida neša nemalonumus ypač tiems, kurie turi aukštesnius atsakomybę.

J. E. Arkivyskupas augo, brendo ir veikė tautinio atgiminkovų laikotarpyje. Tai negalėjo nepalikti pėdsakų jo sieloje, jo nusiėteikimuose, jo nusistatyme. Jis išaugo susipratęs su lietuviais. Jo sieloje giliai siėsaknijo tautynis meilė. Mylėjo jis Lietuvą ir liėtuvius. Rėpinosi tautiniais reikalais, kiek ir kaip jam jo pareigos leido. Didelė meilė tautyni ir liėtuviėskiems reikalams aiėskiai matyti iš jo ganytojiėni laiėškų, iš jo didžiė pastangų duoti liėtuviams savoje kalboje Šv. Raėtą, iš jo laikysenos vairi tautini reikal atėzvilgiu. Kai raėtantysis buvo pakviestas ir pareigotas suorganizuoti liėtuviėskų kunig seminarij Vilniuje 1942 m., iš vėsti Lietuvos ganytoj J. E. arkiv. J. Skvireckas parodė didėiausiė šiuo reikalu susidomėjim ir suteikė visokeriop paramą. Jis tai dar turėdamas priėė akis ne tik baėznytini, bet ir tautini interesai. Ir J. E. arkiv. M. Reinėjo turėrimuose sunkumuose, valdant antro pasaulinio karo metu Vilniaus arkivyskupij, ypač dėl tautini skirtumų, kurie tada tenai buvo opūs, nuolat drėsino ir savo patarimais stiprino. Didelė tautynis meilė lėmė ir jo santur nusistatymų santykiuose su tautinink režimu kraėšte, o taip pat jo žygius Vatikane dėl Šv. Sosto atstovo arkiv. Zecchini prolenkiėskos orientacijos ir iš to kilusi kėivirė su Lietuvos vyriausybe.

Jo akademinė veikla. — Arkiv. J. Skvirecko asmenybė išryėškė jo ypatingu būdu jo akademinėje veikloje bei jo moksliniame darbe.

Nuo 1901 iki 1938 m., su mažomis pertraukomis, jis dėjo profesoriaus pareigas Žemaiėi kunig seminarijoje ir Vytauto Didėiojo universiteto Teologijos-Filosofijos fakultete. Dėstė Šv. Raėtą. Pradėioje visų, o vėliau — Fakultete — Naujį Testamentą.

Jis buvo daugiau sintetikas negu analitikas. Dalyk puikiai žinojo, bet dėstyme buvo santur rus, preciziėskas ir aiėskus. Ginėjimuose klausimuose nesileisdavo plačius vairi nuomoni svarstymus, o veikiau kukliai ir atsargiai formuluodavo sprendim, kuris jam atrodė priimtinausias. studentus atsineėdavo su tam tikru

rezervuotumu, bet visada buvo prieinamas, malonus ir teisingas. Studentai j gerb , bet nebijojo. Noriai lank jo paskaitas ir uoliai mok si jo d stom dalyk . Žodžiu, Ekscelencija buvo vienas iš ne- daugelio profesori , kuris paj g kv pti studentams d stomo dalyko meil ir laim ti sau pagarb ir vertinim , nesigriebdamas joki pi- gaus efekto priemoni , joki iškalbos ir stiliaus ypating plonybi , bet vis d mes kreipdamas min i svarum .

Ekscelencija toli gražu nesitenkino vien d stymu, kad perduot kitiems savo mokslin s k rybos mintis. Jis m si ir plunksnos. Ir tapo daugiau plunksnos negu katedros žmogumi. Jis s d jo prie knygos su plunksna rankoje nuo pat savo profesoriavimo pradžios iki amžiaus pabaigos.

Paskirtas d styti Šv. Rašt , jis savaime nukrypo Šv. Rašto studijas, kurios ilgainiui tapo esmin jo gyvenimo dalis. Raginamas kai kuri savo draug , jis buvo bepraded s imtis Šv. Rašto vertimo darbo. Bet tuo metu paaišk jo, kad Sein vysk. A. Baranauskas prad jo versti Senojo Testamento knygas. Kun. J. Skvireckas tod l tuo tarpu m si kit darb . Jis paraš trump studij l apie pop. Pij X (1904 m.). Neatitr ko ta iau ir nuo Šv. Rašto. Kadangi vysk. A. Baranauskas vert Senojo Testamento knygas, tai jis m si versti Nauj j Testament . 1906 m. išleido *Evangelij ir Apaštal Darb* vertim su trumpuiais paaiškinimais. Sekaniais metais jis pareng spaudai plat j *Katekizm* , kur vysk. A. Baranauskas buvo išvert s iš lenk kalbos. Tarp 1908 ir 1909 m. paraš pla i studij apie šv. Povil . J išspausdino šv. Kazimiero draugija 1910 m.

Vysk. A. Baranauskui mirus, ir niekam nesiimant t sti jo prad t ir neužbaigt Šv. Rašto vertimo darb , kun. J. Skvireckas liov si pagaliau svyrav s ir grieb si Šv. Rašto vertimo darbo. Vertim išleisti apsi m šv. Kazimiero draugija, nor dama šiuo pamin ti beart jant Žemai i vyskupijos 500 met jubiliej .

Kadangi jau buvo išvert s *Evangelijas* ir *Apaštal Darbus*, tai t s toliau Naujojo Testamento vertim . Jau 1911 m. buvo išspausdintas VI tomas, apim s Apaštal laiškus ir *Šv. Jono Apreiškimo* knyg . Taigi prad ta nuo pabaigos. Autorius buvo apsisprend s vis vertim išleisti šešiuose dideliuose tomuose, paduodant vertim šalia lotyniško Vulgatos teksto, ir pridedant pla ius paaiškinimus.

1913 m. iš jo iš spaudos ir kitas tomas — pirmasis. Jis talpino savyje 5 Moz s knygas, *Jozu s, Teis j ir R tos*. Prie šio tomo prid ta dar ir platus vadas Šv. Rašt . Sekantis — II tomas iš jo tik 1921 m., nes iškil s karas spausdinimo darb buvo sutrukd s. Antrajame tome paduodama *Samuelio — Karali , Esdro — Nehe- mijo, Tobijo, Juditos, Esteros* ir *Jobo* knygos. Po poros met (1923) pasirod ir III tomas, talpin s *Pamokslininko, Giesmi Giesm s*,

Išminties, Eklesiastiko ir Izaijo pranašys i knygas. 1925 m. išspausdinta ir IV tomas. Jame paduodamos likusios Senojo Testamento knygos, t.y. *Jeremijo, Ezekielio, Danielio* ir 12 Maž j Pranaš pranašystas, o taip pat *I-II Makabiej* knygos. Paskutinysis — V tomas teis jo tik po 10 met (1935). Jis ap m keturias *Evangelijas* ir *Apastal Darbus*. Taip galutinai šis milžiniškas viso Šv. Rašto lietuvi kalb vertimo darbas buvo atbaigtas. Rodos, vert jas tur jo b ti patenkintas, jausdamas kaip ir kiek buvo d kinga jam už š darb lietuvi tauta. Rodos, gal jo užpelnytai pad ti plunksn ir ils tis. Bet jis dar nesijaut pavarg s. O be to, mat kai kuriuos tr kumus savo atliktame vertimo darbe. Prie to dar prisid jo tremtis, suteikdama jam daugiau laisvo laiko. Tokiu b du jis m si darbo paruošti antr — pataisyti Šv. Rašto laid lietuvi kalba. Ši laida tur jo b ti trumpesn : tur jo tilpti IV tomuose, kadangi Ekscelencija apsisprend duoti tik vertim su paaškinimais, be lotyniško teksto.

Po to kai 1947 m. Vokietijoje *Lux* leidykla išleido pataisyti viso Naujojo Testamento populiarin laid , J. E. Arkivyskupas pašvent savo turim laik , kad parengt nauj pla i viso Šv. Rašto laid . Ir š kart jis prad jo nuo paskutinio tomo, t.y. nuo antros Naujojo Testamento dalies, kuri tur jo išeiti ketvirtuoju tomu. Ilgai nereik jo laukti. 1949 m., minint Vert jo 50 met kunigyst s ir 30 met vyskupavimo sukakt , IV pataisytos laidos tomas Vokietijoje išvydo pasaulio švies . Išleido ta pati *Lux* leidykla. Bet leidim finansavo prel. P. Juras. Pažym tina, jog šiais paiais metais ta pati leidykla, Vokietijoje, išleido dar ir nauj Psalmi vertim , kur Jubiliatas pareng iš pataisyto originalinio ebraiško teksto. I ir II pataisytos laidos tomas iš jo Romoje 1955 ir 1958 m. Pirmajame tome tilpo visos istorin s Senojo Testamento knygos ; o antrajame — didaktin s ir pranašin s. Teliko parengti tik III tomas, apim s pirm Naujo Testamento dal . Deja, Ekscelencija jau netur jo sveikatos toliau t sti savo darb . J tur s užbaigti kas nors kitas.

Arkiv. J. Skvirecko atliktas Šv. Rašto vertimas yra milžiniškas ne tik savo apimtimi, bet taip pat ir savo sud timi. Jis pareikalavo daug laiko ir didelio pasirėngimo. Š darb gal jo atlikti tik tas, kuris buvo stiprios sveikatos ir aukštos egzegetin s, istorin s, archelologin s ir lingvistin s kult ros. Visa tai Ekscelencija tur jo su kaupu.

Vertim jis atliko pagal oficial lotyniškos Vulgatos tekst . Pridedamuose taiau paaškinimuose jis pais ir originalinio ebraiško bei graikiško teksto, o taip pat ir kit sen Šv. Rašto vertim . Jo vertimas yra ištikimas, bet ne vergiškas ; tikslus ir aiškus, bet nevisai sklandus ir elegantiškas. Lietuvi kalba palyginti gryna, vairi ir žodžiais turtinga. Jis dr so vesti net nauj termin ir naudoti

nauj šv. rašymų žodžių tarimo ir rašymo būdais (Eklezija, martyras, Moš ir k.). Ar tai buvo tikslu ir naudinga? Atrodo, kad sielovėdiniai naujūnams vargu ar beprigys. Kadangi vertimas ilgą laiką bus oficialus lietuviškas Šv. Rašto tekstas, būtū būv pravartu, kad Ekscelencija savo vertimo kalbą būtų davusi peržiūrėti ir pataisyti vienam iš žymesnių lietuvių kalbos žinovų.

Prie teksto pridėtuose paaiškinimuose Ganytojas nesiekia parodyti savo išmintį, o veikiausiai nori išryškinti Dievo apreiškimą. Jis nesivaikauja naujūnų ir neįsivaikauja originalumo Šv. Knygose aiškinyje. Savo egzempliorių griežtai paiso Bažnyčios nurodymais, ir mąsto sielovėdinį, laikosi bendrai priimtojo katalikų Šv. Rašto aiškinimo metodo ir linijos. Jis niekada neišleido iš akių to fakto, kad Šv. Knygos yra Dievo veikalas ir tik jimo šaltinis. Jis jas todėl studijavo ir aiškino su tik jimu ir pamaldžia pagarba, o ne su grynai žmogišku žingeidumu, bei žmogiškos išminties ambicijomis. Savo egzempliorių jis siekė, ne kad juo kada nors kas stebėtų, bet kad visi Dievą daugiau pažintų ir Jį labiau mylėtų.

Vertinimas. — Arkiv. J. Skvireckas jo istoriją ne tik kaip Šv. Rašto vertimą, bet taip pat ir kaip ganytoją. Šiuo metu, tiesa, gal dar yra per anksti vertinti Ekscelencijos ganytojavimo darbą. Jis labiau išryškina laiko perspektyvoje. Vienok jau ir dabar yra pravartu, žinoma, su tam tikromis rezervomis, pareikšti asmenišką nuomonę apie Ekscelenciją kaip ganytoją.

Vertinant kur nors asmenį reikia žinoti ne tik to, kaip ir kaip jis nuveikė, bet taip pat ir kokiose sąlygose jis veikė.

Niekas negali neigti, kad vyskupas, o vėliau arkivyskupas J. Skvireckas turi didžiulį nuopelną kaip savo diecezijai, taip ir visai Lietuvos Bažnyčiai. Jis rūpinosi Teologijos-Filosofijos fakulteto steigimu. Jis daug prisidėjo prie parengimo projekto planuojant steigti Lietuvos Bažnytinę provinciją. Jis bendradarbiavo konkordato su Šv. Sostu sudaryme. Jis vadovavo vairioms deryboms su Šv. Sostu ir su Lietuvos vyriausybe, atstovaujant ir ginant Lietuvos Bažnyčios reikalus. Jam vadovaujant 1934 m. Kaune vyko tautinis Eucharistinis Kongresas, kurio metu Lietuva buvo paaukota Šven. Jausmų Širdžiai. Jis daug rūpinosi Romoje lietuvių kolegijos steigimu, ir pats steigimas daug priklausė nuo jo asmeniškų iniciatyvų ir nuo finansinės paramos. Kauno arkidiecezijos jis valdė kaip geras ganytojas, rūpinamasis visų pirmąsias sielų išganymu, bet neapleisdamas ir kitą administracinio pobūdžio reikalą. Pirmoje eilėje jis rūpinosi seminarija: klierikų mokymu ir auklėjimu. Jis atnaujino ir naujais priestatais padidino seminarijos rūmus. Jis pastatė taip pat naujus arkivyskupijos rūmus. Juos pastatė prieš seminarijos, kad

arkivyskupijos vadovyb gal t nuolat tur ti prieš akis b simuo-
sius kunigus : juos steb ti, jais r pintis. Jis m go Dievo Nam puoš-
num ir liturgini apeig iškilmingum . Šiuo jis daug r pinosi, ir
šio jis griežtai reikalavo iš arkidiecezijos kunig . Jis lank parapijas.
R pinosi arkidiecezijos tikin i j ir kunig reikalais.

Tiesa, reikia pripažinti, kad Jo Ekscelencijai daug kas daugeliu
atvej yra priekaištav s, jo laikysen kritikav s. Ypatingai jam daug
buvo prikišama d l santyki su tautinink vyriausybe. Buvo nor ta
aiškesn s ir griežtesn s linijos prieš tautinink politik Bažny ios
atžvilgiu. Buvo taip pat pageidauta šiltesn s globos katalikiškai ak-
cijai, kuriai tautinink vyriausyb dar daug kli i . Buvo su nepa-
sitenkinimu teigiama, b k Arkivyskupas es s nepasiekiamas, b k
gyvybiniai Bažny ios reikalai susij su katalikišk organizacij
veikla jam es svetimi, b k jis tesir pin s tik savimi ir Linkuv l s
kiu. Šie gandai pasiek ir Šv. Sost , iš kur Ekscelencija patyr tam
tikr nemalonum . Reikalavimas pakeisti seminarijos vadovyb ,
nurodant skirtinuosius asmenis! Davimas pagelbininko vysk. V.
Brizgio asmenyje, kuriam suteikiama Apaštališko Administratoriaus
teis ! Šitai ir kita sudar sp d tam tikro nepalankumo iš Šv.
Sosto pus s, ir tai neabejotinai skaudino Ganytojo šird .

Kaip iš tikr j buvo ? B t neobjektyvu, kaip visus priekaištus
beatodairiškai priimti, taip ir juos atmesti. Kas gyvenime neklysta ?
Klysta menkiausi, bet padaro klaid taip pat ir išmintingiausi, bei
prakilniausi asmens. Be to, klysta neretai ir tie, kurie kitus klaida
kaltina. N ra negalima, kad ir Ekscelencija gal jo padaryti vien ar
antr klaid ; kad jis b t gal j s gal daugiau laim ti užimdamas
kit pozicij , ar panaudodamas skirting taktik . Vienok objekty-
vumas reikalauja, kad mes jo laikysen ir jo veikl vertintume ne
vien žvelgdami iš m s matymo taško, bet veikiau stengdamiesi
žvelgti jo siel , pažinti jo intencijas ir suprasti jo nusistatym .

N ra abejon s, kad Ekscelencija tur jo teising paži r tauti-
ninkus. Jis niekada tautinink užimtos linijos negyn , priešingai, j
aiškiai smerk . Tai matyti iš oficiali dokument ir iš asmeniškos
patirties t , kurie tur jo progos su Ganytojumi šiuo klausimu išsi-
kalb ti. Kod l jis neuž m griežtesn s linijos santykiuose su tauti-
nink vyriausybe ? ia gal jo b ti daug motyv . Palyginamai tai-
king nusistatym gal jo lemti jo b das — ramus, kantrus, ištver-
mingas. Gal jo lemti taip pat jo didel t vyn s meil , kuri lenk
j nedaryti nieko, kas gal t pakenkti jaunai Lietuvos valstybei, jos
tarptautiniam prestižui. Bet daugiausia turb t l m jo praktiška
išmintis. Jis grei iausiai galvojo, kad iš jimas atvir kov išeis
žal ir Bažny iai ir valstybei. Jis tik josi, kad laikas, kantrumas ir
korektiškumas atneš Bažny iai, kuri tur jo ties savo pus je, tikr

ir pastov laim jim . Didel s kovos juk paprastai laimimos ne š ka-
vimais., bet tyliu, kantriu ir atkakliu darbu bei pastangomis.

B t tikrai neteisinga teigti, kad Ekscelencija nesir pino kata-
likiška akcija. Jis ja r pinosi. Jis sek katalikišk organizacij veikl
gal nemažiau negu kiti. Bet jis savo prigimtimi nebuvo akcijos
žmogus. Jis buvo mokslininkas, knygos žmogus. Jis m go nuošal .
Visa tai veik , kad jam buvo sunku aktyviai reikštis katalikiškos
akcijos veikloje. ia jis mielai pasivaduo davo savo bendradarbiais.
Kad jis atydziai ir atsakingai sek katalikiškos akcijos veikl , tai
liudija tarp kit ir tas faktas, jog jis pats asmeniškai su dideliu aty-
dumu ir atsargumu parinkdavo dal asmen Katalik Veikimo Cen-
tro Valdyb , o rinktuosius kandidatus, prieš tvirtindamas, taip pat
r pestingai kontroliuodav s.

Tiesa, jis netur jo pla i asmenini kontakt . Jis j s moningai
veng , kad sutaupyt daugiau laiko ir kad išvengt nereikaling
kalb . Ta iau negalima teigti, kad jis b t buv s neprieinamas.
Esant rimtam reikalui, kiekvienas gal jo j pasiekti ir su juo tiesiai
ir atvirai išsikalb ti; iš jo gauti vairi patarim ir nurodym . Šitai
rašantysis gali dr siai teigti iš savo asmeniškos patirties.

Vis neteisingiausia yra kaltinti Arkivyskup , b k jis r pin sis
tik savim, tik savo patogumais ir apleid s Bažny ios reikalus. Šitaip
kaltinti t žmog , kuris, imdamasis versti Šv. Rašt lietuvi kalb ,
praktiškai save pasmerk žemiško gyvenimo atžvilgiu, yra daugiau
negu neteisinga. Tiesa, kad Šv. Raštas j dalinai atitrauk nuo gany-
tojavimo pareig , bet jis tvirtai tik jo, jog darbas prie Šv. Rašto
buvo taip pat tarnavimas Dievui ir Bažny iai. Tiesa, kad jis arki-
vyskupijos valdyme daug pasivadavo savo bendradarbiais. Bet
administraciniame darbe tai yra ir leistina ir dažnai pravartu.
Didieji valdytojai tapo tokiais, kadangi mok jo naudotis bendra-
darbiais. Ekscelencijai gal tr ko asmen pažinimo dovanos. Gal
tr ko taip pat kontrolinio atidumo. Bet jam tikrai netr ko meil s
Bažny iai ir jos reikalams. Jis turb t perdaug savimi pasitik jo.
Tod l nekreip reikiamo d mesio tai, k kiti apie j man , kalb jo
ir prieš j veik . Jei jis padar klaid , tai ši buvo viena iš j . Jis netu-
r jo toleruoti tos antros, neoficialios kurijos, kuri veik oficialiosios
pašon je : katedros namuose, kur susirinkdavo dvasiškiai drauge su
pasaulieiais ir piktai kritikuodavo pat arkivyskup , jo bendradar-
bius ir kitus vadinamus neveikliuosius vyskupus. Ši kritika buvo
visais atžvilgiais žalinga. Ji griov autoritet ir dezorientavo kata-
likus pasaulieius. Anos kritikos neigiamos pas kos dar ir n dien
yra jau iamos m s susikaldžiusi katalik gyvenime.

S lygos, kuriose arkiv. J. Skvireckas ganytojavo, buvo tikrai
sunkios. Beveik viskas prad ta iš naujo. Naujas valstybinis gyve-

nimas, Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Nauja bažnytinė santvarka, steigus Lietuvos bažnytinę provinciją. Reikėjo prie šio viso prisitaikyti. Reikėjo daug katalikų diecezijas tvarkyme keisti, daug katalikų iš naujo kurti, visa pagyvinti. Visam šiam reikėjo daug jėgų ir galingų priemonių. Bet trūkavo ir vieno ir kito. Nes kraštas buvo nuolatintas ilgos priespaudos ir tik dėl praėjusio karo.

Santykiai su Sv. Sostu dėl vairių priežasčių nebuvo pergeriausi. Reikėjo daug taktiko ir išminties, kad dalykai tinkamai būtų nušviesti ir reikiamai perstatyti.

Konfliktas su vyriausybe dėl katalikiškos akcijos, dėl santykių su Šv. Sostu, dėl laiško konkordato. Reikėjo daug kantrybės ir daug išminties, iš vienos pusės ginant gyvybinius Bažnyčios interesus prieš vyriausybės neteisingus pasikėsinimus, iš kitos pusės švelninant abipusę reakciją prieš neišvengiamus išsišokimus.

Pagaliau susidariusi vadinamoji vidaus opozicija, kurioje aktyviai dalyvavo eilė žymi dvasiški ir pasauliečiai. Beveik kiekvienos vyskupų konferencijos metu vykdavo kita konferencija katedros namuose, kur būdavo diskutuojami vyskupų svarstyti klausimai ir padaryti nutarimai. Tokiu būdu būdavo išnešama viešum atskirų vyskupų nuomonės, paskleidžiama nemaža kritikos, sukeliama visuomenėje nereikalingo erziniškos. Nėra abejonių, kad tie, kurie tai darydavo, turėjo geras intencijas. Bet jie neatkreipdavo dėmesio ir nesusivokdavo, jog tuo būdu dažnai pasitarndavo priešams ir pakenkdavo bendriems Lietuvos katalikų reikalams. Juo labiau, kad visos tos kritikos pasiekdavo ir užsienio lietuvių ir patį Šv. Sostą, sudarydamos neretai neteisingą spaudimą bei nuomonę apie asmenis ir apie patį.

Šiose sąlygose teko veikti arkiv. J. Skvireckui, teko vadovauti Lietuvos bažnytinę provinciją. Buvo tai itin sunki užduotis. Jis jį atliko pagal savo sugebėjimus ir savo sąžiną. Kitas gal būtų šiose sąlygose kitaip elgęsis, kitokios taktikos laikęsis. Bet ar tai būtų atnešę Bažnyčiai daugiau naudos? Klausimas! Viena taisyklė yra tikra, kad, jei tie, kurie priklauso opozicijai, užuot kritikavę, užuot skundę, būtų atmetę visas ambicijas, su nuolankumu stengęsi Arkivyskupui jo sunkioje pareigoje padėti, palaikydami su juo kiek galima glaudesnį asmeniško kontaktą, tuo tikrai būtų daugiau nusipelnę ir Dievui ir Bažnyčiai ir Lietuvai. O pati Arkivyskupui būtų sutarę neužtarnauto nemalonumo, kur turėjo patirti eilį kartų.

Šitai visa rašau ne kad kam priekaištus daryčiau, bet kad būtų daugiau teisingas to atžvilgiu, kur ir pats gyvenime ne kartą esu kritikavęs. Gal gale Dievas visus teisingai vertins. Bet norisi, jei kartais gyvenimas mūsų nėra teisingas, kad bent istorija būtų teisinga.

Dieve duok, kad Lietuvos Bažnyios istorijos puslapiuose arkiv. J. Skvireckas būtų taip šviesus, didelis ir garbingas, kaip jis iš tikrųjų buvo savo gyvenime.

Prel. Ladas Tulaba

Roma